

ОПЕРАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗАЩИТАТА НА ОБЕКТ ОТ МОРСКАТА КРИТИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА

Недко Димитров

***Анотация:** Обосноваването на защитата на критичната инфраструктура се свързва с развитието на националните политически и военни възгледи за защита на националната сигурност. При това с еднаква тежест засяга както актуалните проблеми на организацията, управлението и използването на силовите структури, така и военнополитическите въпроси на сигурността и военноприложните аспекти на дейността на другите институции, осигуряващата ги инфраструктура и съпътстващия ги бизнес.*

Защитата на елементите на морската критична инфраструктура се разглежда в рамките на системата за защита на националната критична инфраструктура. Функционирането на такава сложна система налага формиране на органи за управление, които, поради йерархичната структура на системата, е необходимо да бъдат структурно и функционално обособени, с разпределени функции и делегирани отговорности.

Дефинираните в съюзните публикации категории като „командване“, „управление“, „комуникационна и информационна поддръжка“, „единна картина на обстановката“ и др. помагат по-ясно да се определят процесите, свързани с управлението на системата за защита на морската критична инфраструктура. Чрез тях се изгражда представата за състоянието на инфраструктурата в аспекта на сигурността на нейните уязвимости; на потенциалния опонент като сили, средства, възможности, намерения; на средата като транспортни възможности и възможности за мултиплициране или редуциране на ефекта на въздействието и т.н.

Осъзнавайки смисъла на йерархията в познанието за създаване на вярно разбиране на обстановката и поддръжайки темпа на дейностите в цикъла за вземане на решение и изпълнението му, се гарантира адекватността на системата за защита спрямо потенциалните заплахи за сигурността. Принципите на управлението, пречупени през свойствата на средата за сигурност за функциониране на националната морска критична инфраструктура определят изискванията, които могат да се предявят към него. Тези изисквания обосновават необходимите способности на системата за поддръжка на управлението и на опериращия персонал.

В доклада се извеждат основните оперативни изисквания към системата за управление на защита на обект на морската критична инфраструктура в контекста на теорията на управлението, на военноморското командване и управление и на средата за сигурност за функциониране на националната морска критична инфраструктура.

Целта на защитата на критичната инфраструктура може да се определи като “осигуряване на условия за нейната нормална работоспособност”. За осигуряване защитата на обектите на морската критична инфраструктура се използват сили, средства и се провеждат мероприятия за предотвратяване на несанкциониран достъп и контакт, осигуряващи изпълнението на целта на нарушителя. Всеки един собственик или ползвател на обект от критичната инфраструктура е заинтересован да осигури нейната сигурност (дори само по икономически причини).

Изхождайки от военната тактика и оперативно изкуство [1], интерпретирането на аспектите на сигурността, от обема и същността на набелязаните мероприятия за контрол на риска за сигурността на изследваните елементи на морската критична инфраструктура на ВМС и отнасяйки ги по аналогия към останалите сходни по функционален признак елементи, може да се определи, че за изпълнението на задачата за защита на морската критична инфраструктура трябва да се изгради система за защита, действаща както в мирно време, така и в условията на криза, притежаваща **способности** за:

- поддържане на адекватна готовност за изпълнение на задачите и своевременно развръщане на заделени сили и средства;
- надеждно наблюдение на надводната, подводната, въздушната обстановка в акваторията и района на защитавания обект, както и честотния спектър;
- своевременно откриване, разкриване, класифициране, опознаване и следене на обектите в акваторията и територията;
- своевременно и диференцирано разпространение на информацията за откритите и класифицирани като опасни обекти;
- неутрализиране на опасните обекти или прекратяване на враждебните действия;
- поддържане високо ниво на подготовка на персонала, обслужващ оборудването и реагиращ в оперативна готовност;

- ефективно управление на силите;
- надеждни, скрити и защитени комуникации.

Поддържането на тези способности предполага планиране на разходи за организиране и провеждане на защитата. Те или оскъпяват услугата на търговските дружества, експлоатиращи обекти на морската инфраструктура, или натоварват допълнително бюджетите на институциите, чиято дейност е свързана с експлоатацията или защита на такива елементи.

При тези условия на обстановката е необходим механизъм за регулиране на взаимоотношенията между заинтересованите субекти в интерес на защитата на критичната инфраструктура чрез разумното използване на средствата и ресурсите. Това недвусмислено е задача на държавата, която трябва да бъде решена максимално бързо чрез нормативно регулиране на процесите на основата на научните достижения в областта на сигурността на активите.

Изграждането на оптимална защита на морската критична инфраструктура се осъществява в рамките на *система*, като се подчинява на следните принципи:

- Зонална, зонално-обектова и обектова защита на обектите на морската критична инфраструктура;
- Разпределение на отговорностите по защита на морската критична инфраструктура между операторите на инфраструктурата и органите по гарантиране на морския и въздушен суверенитет;
- Взаимодействие на силите за защита на морската критична инфраструктура със силите, изпълняващи дейности по гарантиране на вътрешната сигурност и обществения ред;
- Централизирано управление на силите за защита на морската критична инфраструктура на обектово, регионално и национално ниво.

Фиг.1 Функционален модел на система за защита на националната критична инфраструктура

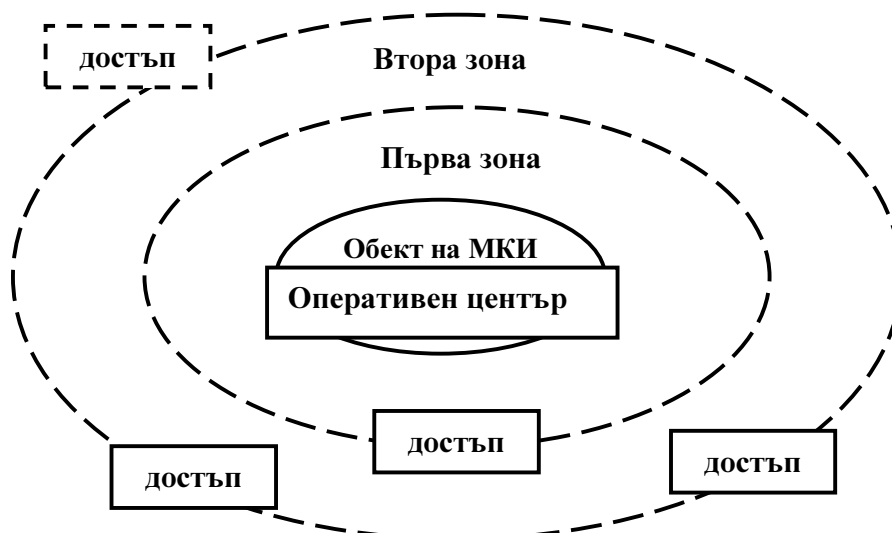
С цел създаване на постоянно действаща система, способна да реши задачата за защитата с наличните сили с максимална ефективност при минимални разходи (загуби) се организира взаимодействие на силите в системата за защита на критичната инфраструктура. Взаимодействието се организира: при планирането – от анализа на риска за всеки един елемент, през разработването на плановете за защитата на елементите на критичната инфраструктура, и завършва с изготвяне на плановете на елементно, регионално и стратегическо ниво.

Моделът на системата за защита на морската критична инфраструктура (фиг. 1) е разработен на основата на¹:

- резултатите от проведеното изследване в рамките на ВМС, по-точно на виждането на експертите за изграждане на защитата на морската критична инфраструктура, изразено в предложените мероприятия за редуциране на риска;
- обосновани концептуални основи на борбата със съвременните заплахи;
- изведени основи на защитата на морската критична инфраструктура.

На елементно ниво защитата се организира на всеки един от обектите на морската критична инфраструктура, като се прилага модела, изобразен на фиг. 2. Съобразно разположението на обектите и физическите им параметри, във всяка зона (отделен обект или група близко разположени обекти) се проектират и разполагат:

- средства за добиване на необходимата информация;
- средства за реакция срещу откритите въздействия;
- център за управление (оперативен център) – място, където да се разположат средствата за информационна поддръжка, свързани със сензорите на системата и интегрирани в информационната система за контрол на територията и пространството около обекта. В центъра се разполага и органа за управление.

Фиг.2. Модел на защита на елемент от морската критична инфраструктура

Средствата за добиване на информация и въздействие се разполагат така, че около всеки един елемент да се изградят първа и втора зони за сигурност. Първата зона е зона за самозащита и е индивидуална за всеки обект, независимо дали той е на сушата, има излаз към водно пространство или се намира изцяло във водното пространство. Втората зона е повече буферна и може да бъде индивидуална или групова, в зависимост от степента на концентрация на обекти на морската критична инфраструктура в определен район. В рамките на тези зони се организират точки (една или няколко на всяка зона) за достъп, през които да се премине контролирано, за да се стигне до обекта. Размерите на зоните и тяхната пропускливост (през границите) се определят индивидуално за всеки един обект съгласно неговите специфични характеристики – разположение, размери, значимост, уязвимости и начин за достигане до тях, ниво на риска на елемента и т.н.

¹ Изследването е проведено при разработването на дисертационен труд на тема “Защита на морската критична инфраструктура на Република България в променящата се среда за сигурност”, с автор кап. II ранг Недко Димитров и научен ръководител кап. I ранг Боян Медникаров проф. д.в.н. – Бел. авт.

Оперативният център е център за управление на силите и средствата по защита на критичната инфраструктура. Той трябва да притежава способности, адекватни на команден пункт съгласно военноморската тактика. За осъществяване на взаимодействието, формираният модел на защитата на обект на морската критична инфраструктура се основава на тясното взаимодействие с всички субекти и нива на системата критична инфраструктура и системите за гарантирането на морския и въздушен суверенитет на страната (виж фиг.1).

Управлението на силите е централен момент в морските действия още от времето на платноходите. То е смисъла на въздействието върху собствените сили и налагане на своята воля върху опонента [5]. Ръководството и управлението са ефективни, когато обхващат целия персонал - от ръководителя до редовия изпълнител. Ръководителят използва системата за управление за да добива, обработва, разпространява, и защитава информацията, необходима за изясняване на обстановката, да вземе решение и да координира действията на силите за достигане на целите. Целият процес на управление се поддържа от информацията. За да се реализира процесът на управление с максимална ефективност, трябва в защитаваната страна по-добре и по-бързо от опонента да се добива и използва информацията. Ако решенията се вземат и осъществяват по-бързо (т.е. извършване на операцията в рамките на управленския цикъл на опонента), се увеличава относително темпа на действията, което създава предимства в обстановката. Своевременното използване на благоприятната ситуация е предпоставка за решаване на изхода на предприетите действия и успешното изпълнение за защитните функции.

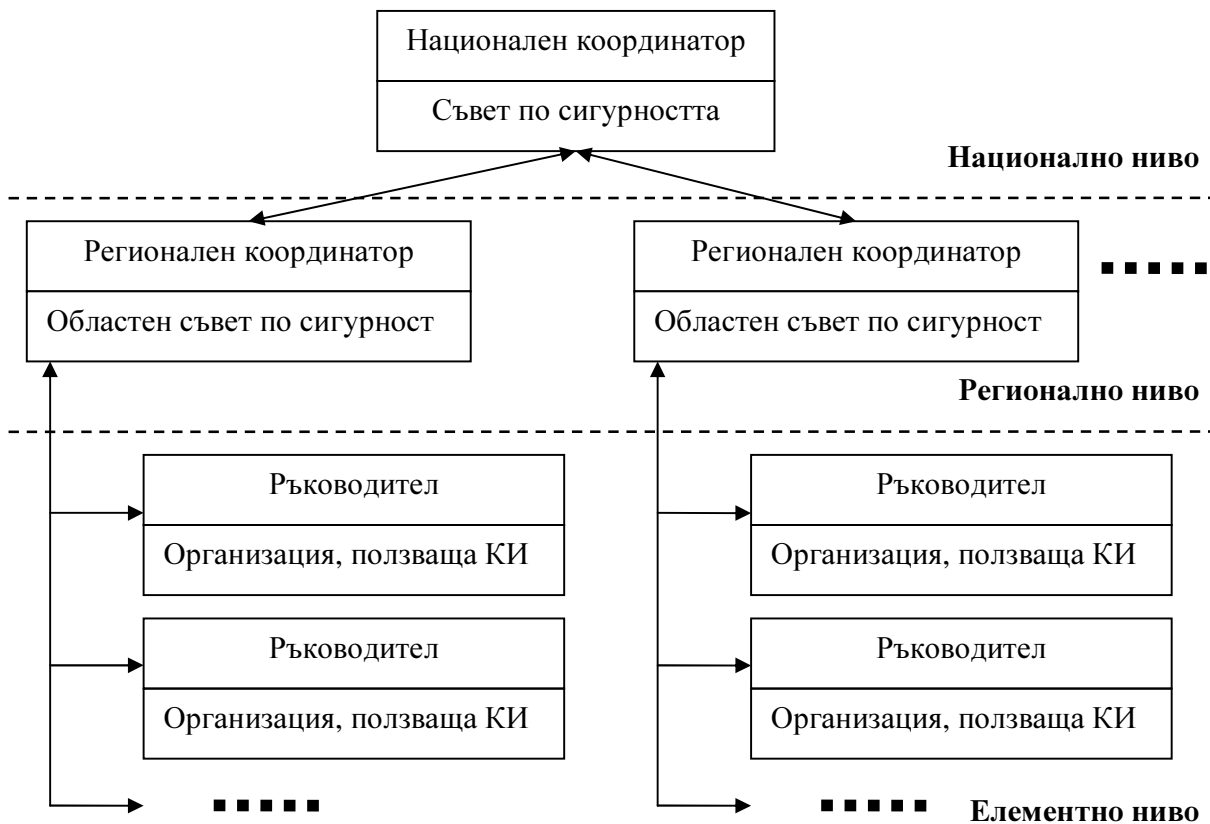
Революционният напредък в технологиите за наблюдение, комуникация, обработване на информацията, на средствата за летално и нелетално въздействие, увеличиха значително скоростта и обхвата на операциите. Съвременните действия се развиват в много по-широко пространство, характеризират се с бързи, едновременни действия в няколко измерения - въздух, суша, море, под водата, във времето и електромагнитния спектър. Силите и средствата действат с нарастваща скорост, прецизност и ефективност, концентрирайки мощта си срещу критичните уязвимости на опонента. Сложността на въздействията нараства драстично, поставяйки все по-високи изисквания към способността за управление на силите.

Както е дефинирано в Съюзна публикация 1-02 [3], командването и управлението на силите е *“упражняване на властта от командира и направляване на подчинените и придадени сили за изпълнение на мисията. Командването и управлението функционират чрез организиране на персонал, оборудване, комуникации, инфраструктура и процедури, ангажирани от командира в планирането, направляването, координирането и управлението на силите и действията в изпълнение на мисията.”* Командването и управлението, следователно, се разглеждат едновременно като процес и система, чрез които командирът решава какво трябва да бъде предвидено и изпълнено, за да могат да се осъществят неговите решения. Съгласно определението, процесът на командване и управление включва *“планирането, ръководството, координирането, и управлението на силите и действията”*, докато системата на командване и управление включва *“персонала, оборудването, комуникациите, инфраструктурата и процедурите, ангажирани от командира”* [2]. Самият командир се явява общата, свързваща част между процеса и системата.

За да се илюстрира тяхната функция в процеса на формиране и провеждане на защитата на морската критична инфраструктура, командването и управлението могат да бъдат сравнени с функционирането на централната нервна система в човешко тяло. Сензорните нерви откриват какво се случва вътре в тялото и извън него и изпращат тази информация в мозъка. Той тълкува усещанията, сравнява съществуващата обстановка с желаната, решава какви действия да бъдат предприети и изпраща чрез нервите подходящи инструкции на мускулите. В тази аналогия ръководителят е съзнателния мозък на тялото (организацията), а управлението е системата от нерви, които пренасят информацията до него от сензорите и препредават инструкциите му на мускулите (средствата, системите и състава за сигурност, които ще изпълняват плана). В човешко тяло има също така и подсъзнателна част на мозъка, която контролира обичайните функции и неволни реакции, като пример дишане и рефлексии. Съгласно нашата аналогия, тази подсъзнателна

част на мозъка се приравнява на мрежата от подчинени структури и елементи по сигурността, които изпълняват широк спектър задачи в рамките на техните делегирани права и задължения (собствена инициатива без необходимост от консултиране с ръководителя за подробни инструкции). Докато съзнателният мозък (ръководителя) поставя крайните цели и насоките, подсъзнателният мозък (подчинените структури и сили) наблюдава и регулира конкретните действия.

Ръководството тук (по аналогия на командването) може да се дефинира като съвкупност от власт, задължения и отговорности. Формално, това е *властта, която ръководителят законно упражнява върху подчинените по силата на служебното си положение или е упълномощен за това. Ръководството включва властта и отговорността за ефективното използване на разполагаемите ресурси и за планиране на работата, организиране, ръководство, координиране и контролиране на силите и средствата за изпълнение на възложената задача. То включва също отговорности за безопасността, осигуряването, трудовата дисциплина и т.н.*

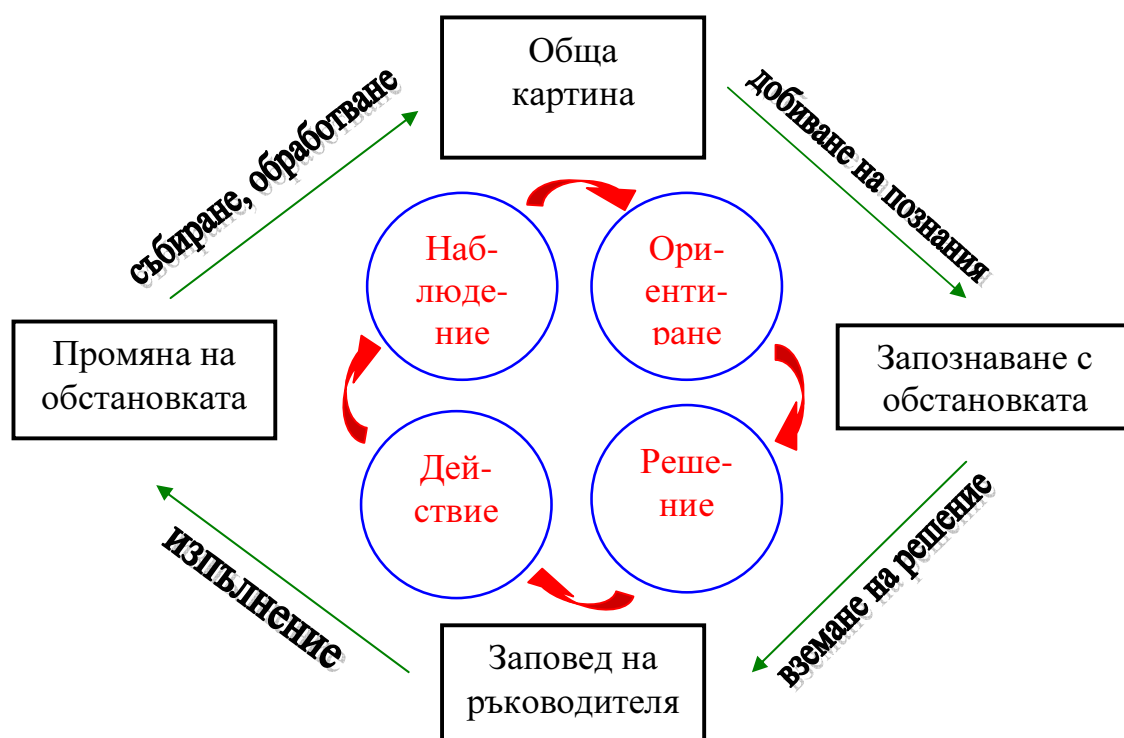

Фиг. 3 Организационна структура на система за защита на националната критична инфраструктура

Тъй като системата за защита на националната критична инфраструктура включва на елементно ниво различни организации (опериращи обекти на инфраструктурата), а самата система има йерархична структура (виж фиг.3) с още две управленски нива (регионално и национално), то за постигане на необходимата ефикасност на защитата е необходимо стила на ръководство на отделните елементи на системата от фиг.1 да е аналогичен поне в сферата на сигурността на активите. Това означава *ръководителите на организации на елементно ниво и координаторите на регионално и национално ниво да демонстрират и прилагат в еднаква степен своята воля и власт (съобразно правната рамка) за изграждане и поддържане на система за защита, адекватна на актуалните заплахи.*

От този извод може да се извлече първото основно изискване към управлението на системата за защита на критичната инфраструктура: *единоначалие в ръководството* – за реализиране на персоналната отговорност на ръководителите и координаторите за взетите управленски решения.

Управлението е средството, чрез което ръководителят ръководи провеждащите се действия. Той управлява чрез наблюдение и повлияване върху процесите, протичащи за изпълнение на поставените задачи. Обикновено си представяме управлението като процес, упражняван едновременно с предприемането на действията, но той може да се появи и по-рано. Например, добре изготвеният план се основава на прецизна оценка на обстановката, ясно посочва какво е необходимо да бъде извършено и защо, определя вида и начина на управление на силите и средствата. В същия смисъл, подобреният персонал с необходимото образование, подготвен и трениран, прави управлението по-надеждно, така че определените за целта сили да предприемат съответстващите действия, осигурявайки своевременно управлението.

Фиг. 4. НОРД – цикъл на управлението

Ръководителят (чрез дежурният служител по сигурността) наблюдава и ръководи действията на своите сили чрез системата за управление, която предава неговите разпореждания посредством йерархична верига. *Системата за управление обхваща апаратурата, оборудването, комуникациите, процедурите и основния състав за планиране, координиране и управление на действията по защита на критичната инфраструктура.* Такова единство на хора, доктрини, технологии и информация позволява на ръководителя да се запознае напълно с обстановката, да вземе решение чрез разработване на варианти за действие и да ръководи изпълнението му чрез създаване на планове и издаване на заповеди. Тук се използва понятието “система” в негово най-широко значение. Това означава, че системата за управление обхваща не единствено оборудването и технологията, които поддържат процеса на управление, но също така обучението, организацията, доктрините и т.н.

Управлението на силите е продължителен, цикличен процес, който може да се представи във вид на затворен контур /НОРД цикъл²/ с четири последователни фази (виж фиг. 4). Въпреки, че

² НОРД цикълът е развит от Джон Бойд /полковник от резерва, служил в американските ВВС/ “Основно

този модел значително опростява извънредно сложните процеси, той е полезен, защото показва как работи управлението на силите. Първо, моделът разпознава мениджъра като решаващият елемент в целия процес на управление на силите. Съответно, ръководителят първо *наблюдава* (с помощта на сензори, информационни системи и доклади на подчинените) за да събере данни за състоянието обстановката. Тези данни съответно се проверяват за валидност, сравняват се и се изобразяват в обща картина на обстановката (състояние на инфраструктурата – уязвимости и тяхното прикриване, състояние на средата, потенциалните заплахи и вероятността за тяхното проявяване) – изображение или представа за обстановката в територията и акваторията. Така ръководителят се *ориентира* в обстановката - той изгражда виртуална картина на средата и положението на силите чрез превръщане данните от сензорите и друга постъпила информация в оценки, предположения и решения за това какво се е случило.

Формирайки своята ориентация, ръководителят създава свое разбиране за запознаване с обстановката. Основавайки се на това разбиране, той взема *решение* за варианта за действие и развива плана. Накрая, той излага своето намерение и издава заповед (разпореждане) за да преведе плана в изпълнение.

По време на действието на плана, ръководителят наблюдава обстановката и определя резултатите, завършвайки пълния цикъл на управлението, при което той навлиза във фазата *наблюдение*, т.е. той започва цикъла отново. В общи линии, вземането на решение се основава на ориентирането към обстановката. Ориентирането е резултат на познавателен процес, който превръща данните, събирани от околната среда, в познание и разбиране. То е ключът на целия цикъл за решение и изпълнение, защото то влияе на начина по който се наблюдава, решава и действа. Процесът на ориентиране оформя характера на текущия цикъл за решение и изпълнение, който от своя страна оформя характера на следващите цикли.

Опитът, културата и възможността за оценка и предвиждане на събитията и условията на сигурността влияят на способността за ориентиране. Ориентацията на ръководителя се основава на това, какво той възприема за “действителност” от ситуацията, от състоянието на обстановката. Тази представа за действителността той получава посредством непосредствено наблюдение, сензори, системи за мониторинг и доклади от подчинените ръководители. *Тъй като тези източници на информация не са свързани и може да бъдат манипулирани или просто неточни, неговото възприятие за “действителността” неизбежно ще бъде нещо различно от абсолютната действителност.* Съответно, ръководителят трябва постоянно да се стреми да изгражда, проверява за валидност, обновява и разпространява неговата представа за обстановката. В същото време той трябва да се съобразява с неизбежната неопределеност, присъща за тази представа. На тази основа, създаването на преимущество спрямо опонента е възможно и *чрез умилшено увеличаване нивото на несигурност, съществуващо в неговата представа за “действителността”.*

Тъй като цикълът на решението и изпълнението е продължителен процес, неговите фази може да не съвпадат напълно на различните нива на управление. Всеки ръководител събира информация, развива своето знание за обстановката и планира бъдещите действия, като в същото време провежда текущи. Междувременно, ръководителите от всички нива събират информация и работят, прилагайки цикъла за решение и изпълнение, съобразно с техните компетенции. *Важно условие при изпълнението на НОРД цикъла е генерирането и поддържането на темп на действията.* За да се поддържа бързото преминаване през НОРД-цикъла, т.е. висок темп на действията, е необходимо ръководителите да имат точна представа за обстановката и ясно разбиране какви действия ще изпълняват. С такава обща картина, ръководителите са способни да постигнат по-добро познаване на ситуацията и да вземат по-ефективни решения, с което да извоюват инициативата в трите фактора на защитата: време, пространство и сили.

предназначение на командването и управлението на силите” дискусия за Победата и Загубата. Непубликувана лекция от август 1987 год. [4]

НОРД е съкращение на Наблюдение – Ориентиране – Решение – Действие.

Като система, управлението има три компонента – организация, информация и поддръжка. *Организацията* на системата за управление свързва координаторите (ръководителите) в йерархична верига, където елементите са подредени в нива на управление (виж фиг.3). *Информацията* е кръвта на цялата система. *Поддръжката* е структурата, чрез която отговорните длъжностни лица упражняват ръководството и управлението. Тя включва персонал, оборудване и средства, които осъществяват пренасянето на информация до ръководителите и изпълнителите.

Начинът, по който се организират силите определя начина, по който ще се изпълняват защитните действия. В същност, всяко организационно решение е решение по ръководството и управлението на силите и средствата, защото това установява определени взаимоотношения между нивата на управление:

- определя рамките, в които се изграждат силите и прилагат средствата, определени за изпълнение на задачата;
- дефинира управленските отношения;
- организира контрола в зоната и акваторията на обектите;
- управлява информация.

Ефективното организиране на цялата мисия в лесни за управление епизоди се осъществява чрез организиране на силите към изпълнение на конкретни задачи, към създаване на действаща верига на подчиненост и определяне и възлагане на всяко подразделение на неговата собствена задача.

Създадената организация определя управленската верига и отношенията в йерархичната система. Управленската веригата установява властта и отговорностите на съответните нива в необходимата последователност. Координаторите (ръководителите) от съответните нива изпълняват разпорежданията на горните инстанции и излагат своите намерения, като отдават заповеди на техните подчинени. Всеки ръководител има пълната власт и отговорност в неговата сфера.

От извършения анализ може да се извлекат следните *основни изисквания към управлението на системата за защита на критичната инфраструктура*:

– **единни ръководно-управленски структура и процедури** – за създаване на благоприятни условия за функциониране на системата за защита и поддържане на нейната адекватност към условията на средата чрез поддържане на висок темп на действията с процедурите на единен управленски цикъл, изпълняван от ръководителите от различните нива (и координаторите в системата за защита) и реализиране на тяхната отговорност съгласно правомощията им.

– **ясен ред на подчиненост** – за създаването на системност в защитните действия и целенасоченост на усилията, както и за ефикасното организиране на силите, в единната управленска структура трябва ясно да са дефинирани йерархичните взаимоотношения. По този начин се дефинират ръководните отношения между съответните нива на системата за защита, управленските отговорности и възможности.

Като втори компонент на системата за управление, информацията е суровината за вземане на решение и изпълнението му. Има две основни форми на използване на информацията. Първата форма се използва за помагане създаването на разбиране за обстановката като основа за вземане на решение. Информацията за тази цел може да бъде описана като *информация за създаване на изображение*. Този вид информация първоначално поддържа фазите на ориентирането и вземането на решение от НОРД-цикъла. Информацията за създаване на изображение включва информация за потенциалните въздействия, околната среда и състоянието и разположението на собствените сили и средства за защита.

Втората основна употреба за информацията, равносилна по важност, е за координиране действия на силите при изпълнението на плана, след като вече е взето решението. Този вид информация може да бъде описан като *информация за изпълнението* и се използва предимно за поддържане на фазата “изпълнение” от управленския цикъл. Информацията за изпълнението може

да приема няколко форми като: заповеди или ръководства издавани за подчинените сили, за съгласуване изпълнението на задачите, искане от една част за поддръжка от друга.

Информацията е най-важното нещо за ефективното управление, дори и част от нея да бъде безсмислена. Сравняването и наслагването на отделните порции информация помага за увеличаване на знанието и разбирането чрез възможността за формиране на мислено изображение на територията и акваторията, състоянието в честотния спектър и т.н., за повишаване степента на достоверност и предаване на разбирането за обстановката. Човек не само мисли посредством изображения, той също така разбира нещата по-добре, когато са във вид на образи. Посредством изображения могат да се описват предизвикателствата, с които се сблъскваме, така, както и техните решения. Внимателно планираната концепция за действията и намеренията на ръководителя предават ясно разбираемо мислено изображение на желания краен резултат. Това изображение се разпространява по хоризонтала и вертикала, за да могат ръководителите и съответните съвети по сигурността да предприемат инициатива в действията с ясно разбиране за намеренията на висшестоящия в йерархичната система и обстановката по места.

Тъй като източниците на информация са несъвършени и податливи на изкривяване и заблуда, трябва внимателно да се оценява качеството на добиваната информация. Въпреки че не са изчерпателни, следните шест критерии, изписани по ред на относителна важност, могат да помогнат за характеризирането на това качество:

- уместност - налична информация, която се отнася за мисията, задачата, или обстановката;
- достоверност - информация, която предава правилно обстановката;
- своевременност - информация, която е достъпна своевременно за вземането на решение;
- използваемост - информация, която може лесно да се разбира, след като е обобщена, форматирана и изобразена;
- пълнота - всичката необходима информация, изискваща се за вземане на решение;
- прецизност - информация, която притежава изискващата се изчерпателност.

На първо място информацията трябва да бъде уместна /т.е. с практическо значение/ и достоверна. Като втори приоритет може да се постави своевременното осигуряване на информацията и представянето ѝ в пригодна форма. Накрая, информацията трябва да бъде по възможност пълна и прецизна. Могат да се приложат се следните правила:

- наличието на непълна или неточна информация е *по-добре* от липсата на всякаква информация;
- получаването на ненавременна или непригодна информация е *също като* липсата на всякаква информация;
- наличието на неуместна или неточна информация е *по-лошо* от липсата на всякаква информация.

Управлението на информацията съдейства за създаване на бърз, класифициран (при нужда) и безпрепятствен информационен поток, като това осигурява потребителите със способността за оценка на неговото качество. Също така се създава среда за фокусиране на потока и предотвратяване претоварването с информация. Управлението на информацията трябва да поддържа движението и на двата вида информация – за създаването на изображение и за изпълнението. То трябва да осигурява добиването на информация от възможно най-голямо пространство, във формата на съдържателни изображения, вместо сурови данни, което се изисква, тъй като вече са налице сложни средства на филтриране, натрупване и приоритизиране на информацията. Това означава най-вече, че този, който взема решения ще има непрекъснатата способност да определя коя информация да е достъпна и тази информация да се обработва, когато е необходимо. Като цяло управлението на информацията трябва да се съсредоточи върху критичните информационни изисквания.

Модерните технологии революционизираха способностите за събиране, разпространяване и употреба на информацията. С помощта на тези технологии се търсят начини за постигане на

преимущество в пространството и времето с навременна и прецизна информация. Впрягайки силата на модерните информационни технологии, се извършва много повече от простото събиране и обработване на все повече и повече данни. *Обемът информация е един от факторите, който определя сложността на управлението. Той зависи от измерността на средата, прилагането на разнородни сили и средства, скоростта на изменение на обстановката, и определя подготовката на персонала, капацитета на прилаганите средства за информационен обмен, обработка, съхранение, възпроизвеждане и т.н.*

Поддръжката на ръководството и управлението, третият компонент на системата за управление, постановява рамката, но не съставлява самата системата. Тя обхваща целия персонал, системи и ресурси на силите, които поддържат потока и обработването на информацията.

При организиране на системата за управление във всеки един обект на критичната инфраструктура следва да се приложат принципите, известни от военното оперативно изкуство, които може да се дефинират и като изисквания към системата за управление:

- създаване и поддържане на *постоянно действаща система за управление*;
- системата да осигурява *устойчиво, скрито и оперативно управление* на силите и средствата *при всякакви условия на обстановката*;

Прилагането на тези принципи при изграждането на управлението на защитата на обект от критичната инфраструктура, както и в останалите нива на системата на защита осигурява изпълнението на последното основно изискване към управлението на системата за защита на критичната инфраструктура: *устойчивост и непрекъснатост на управлението*.

Изведените оперативни изисквания към управлението на защитата на морската критична инфраструктура и към системата като цяло:

- *единоначалие в ръководството*;
- *единни ръководно-управленски структура и процедури*;
- *ясен ред на подчиненост*;
- *устойчивост и непрекъснатост на управлението*

трябва задължително да се предявят към архитектите на системата за защита, които да изготвят нормативен акт за регламентиране на взаимоотношенията и реда за разпределение на отговорностите между организациите и институциите, ангажирани за защита на обектите на критичната инфраструктура. И нека с това се заемат компетентни хора, за да не се върне нормативното регулиране на процесите отново в началната си точка.

Използвана литература

1. Доктрина на Военноморските сили, част I, Военно издателство, 2002.
2. Н а с т а в л е н и е за служба на щабовете, БА-ГЩ, ВИ, С, 2002.
3. AJP 2 - Allied Joint Operations, NATO, MAS, 2000.
4. Boyd J., Основно предназначение на командването и управлението на силите - дискусия за Победата и Загубата, непубликувана лекция, август, 1987
5. NDP-6 - Naval Command and Control, Headquarters United States Marine Corps, Washington, DC 20380-0001, may,19,1995

За контакти:

Капитан II ранг Недко Иванов Димитров, гл. ас. д-р
ВВМУ „Н. Й. Вапцаров”
9026 – гр. Варна, ул. ”В. Друмев” № 73
e-mail: dimine@abv.bg